

UDK: 343.85:[343.343.3:796.093(497.11)

Pregledni rad

NASILJE U SPORTU U REPUBLICI SRBIJI – PRIMER PODRUČJA VIŠEG SUDA U NIŠU¹

Darko Dimovski²

Ivan Ilić³

Pravni fakultet Univerziteta u Nišu

Sažetak: Polazeći od određenja nasilja u sportu, autori naglašavaju da su slučajevi nasilja na sportskim priredbama poznati još iz antičkog doba. Dalje u radu ističu da ni tada postojeća država nije bila imuna na ove nemile događaje, koje su (ne)retko imale i političku konotaciju. Najznačajniji međunarodni dokumenti doneseni od strane Saveta Evrope predmet su analize u narednom delu rada. Ujedno, zakonodavni okvir o borbi protiv nasilja u sportu autori obrađuju, naglašavajući promene u biću krivičnog dela nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi. Na kraju rada autori analiziraju distribuciju nasilja u sportu na nivou Republike Srbije, uz poseban osvrt na nasilje u sportu na području Višeg suda u Nišu.

Ključne reči: nasilje u sportu, zakonodavni okvir, Republika Srbija, Niš.

Uvod

Nasilje u sportu se može odrediti kao kršenje pravila sporta, uz nanošenje štete, pri čemu jedno takvo ponašanje ne teži ostvarivanju cilja sporta. Kriminolog⁴ Smit je nasilje u sportu određivao vrlo slično prethodnom određenju – kao nasilje

1 Rad je realizovan u okviru projekta br. 179046, Ministarstva za prosvetu, nauku i tehnološki razvoj Republike Srbije

2 Docent, darko@prafak.ni.ac.rs

3 Asistent, ivan@prafak.ni.ac.rs

4 Više o kriminološkom aspektu nasilja u sportu videti: M. Kostić, *Kriminološka obeležja nasilja u sportu*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu, br. 51/2008, str. 53-72.

kojim se krše pravila konkretnog sporta, dolazi do opasnosti za ugrožavanje ljudskih života i imovine, pri čemu ugrožene osobe ne očekuju primenu nasilja prema njima.⁵

Prvi slučajevi nasilja u sportu zabeleženi su još u antičkom dobu. Naime, Rimljani su održavali borbe gladijatora do smrti. Radi ilustracije rasprostranjenosti nasilju u sportu navešćemo rečenicu čuvenog rimskog filozofa Seneke: *Ujutru su ljudi bacani lavovima i medvedima, dok su uveče bacani radi zabavljanja gledalaca.*⁶ Na ovaj način gledaoci su zahtevali borbu jednog gladijatora sa drugim do smrti. Pojava nasilja u sportu je opstajala u svim epohama, bez obzira na društveno-ekonomski kontekst. Stručna javnost počela je da se bavi oblicima ispoljavanja, uzrocima, kao i merama prevencije nasilja u sportu tek u drugoj polovini XX veka. Razlog za to treba tražiti u popularizaciji i komercijalizaciji sporta u XX veku, kada postaje globalni fenomen. Nasilje u sportu, u savremenom smislu, vezuje se za pojavu huliganskih⁷ navijačkih grupa u Engleskoj.⁸ Društvena reakcija na ovu patološku pojavu usledila je posle više tragičnih događaja, od kojih se dva posebno izdvajaju, po svojim posledicama. U finalnoj utakmici Kupa evropskih šampiona između „Juventus“ i „Liverpool“, na stadionu „Heysel“, 28. maja 1985. godine, poginulo je 39 navijača italijanskog kluba. Engleski navijači izazvali su rušenje dela tribine stadiona, na kome su se nalazili navijači „Juventus“. drugi događaj zbio se na stadionu „Hilzbro“, na utakmici između „Šefild Venzdeja“ i „Liverpool“. Tada je u neredima poginulo 96 navijača. Nakon toga, u Engleskoj je uvedeno niz krivičnih dela sa zatvorskom kaznom za izazivanje izgreda na stadionima, usvajanjem Zakona o fudbalskim navijačima, 1989. godine.⁹ Takođe je zabranjeno je točenje alkohola, a stadioni su u Engleskoj opremljeni video nadzorom. Ulazak navijača na teren je krivično delo, sa zaprećenom kaznom zatvora. Snažna represivna politika dala je odlične rezultate u Engleskoj, gde se sportske manifestacije posmatraju i odigravaju bez incidenata, a navijači su disciplinovani, budući da se uz krivičnu sankciju za izazivanje nereda izriče i mera doživotne zabrane prisustvovanja utakmicama.

Obnovom državnosti, u Srbiji osnovani su u prvim godinama XX veka prvi fudbalski klubovi, poput BSK-a i Jugoslavije. Prvi slučaj nasilja u sportu, zabeležen u novinama, je krvava tuča sportskih navijača u Zemunu, 23. oktobra 1936. godine (dnevni list „Politika“, *Krvava tuča sportskih navijača u Zemunu*, broj 10208). Novinar je napisao da je, posle održane utakmice i *noćne sedeljke u kavani*, došlo do *krvave tuče kamenicama nasred ulice, između navijača nekih sportskih klubova u Zemunu. U toj tuči, u kojoj je učestvovalo osam vatrenih navijača, teže je povređen Vlajko Milošević, obučar, sa stanom i radnjom u Dobanovačkoj ulici, broj 35, u Zemunu. Pošto su tek juče lekari konstatovali da je povređeni Vlajko dobio potres mozga, prenesen je u bolnicu i njegova se smrt očekuje svakog trenutka.*

5 <http://www.indiana.edu/~cspc/violence.htm>, 18. 5. 2014.

6 B. Wingate, *Violence at Sports Events*, The Rosen Publishing Group, New York, 2009, p. 10.

7 Termin „huligan“ i „huliganizam“ datira iz XV veka, a u strčnoj literaturi se pominje u XIX veku. Pod tim pojmom se podrazumeva destruktivno ponašanje pojedinca ili grupe, koje odstupa od društvenih normi (Lj. Mitrović, *Nasilje na sportskim priredbama*, Socijalna misao, 1/2009, str. 23).

8 Više o tome: D. Bodin, L. et al, *Sport i nasillje u Europi*, Zagreb, 2007.

9 Više o normativnom okviru u Engleskoj: D. Šuput, *Pravni okvir koji uređuje borbu protiv nasilja na sportskim priredbama u Evropskim državama*, Strani pravni život br. 1/2010, str. 240.

Slučajevi nasilja u sportu beleženi su i u socijalističkoj Jugoslaviji. Naime, dovoljno je navesti sukoba navijača u Šidu, Subotici, Beogradu, Sarajevu, Zagrebu i drugim gradovima širom bivše Jugoslavije. Jedan od događaja, koji je simbolički najavio raspad SFRJ, takođe je bio manifestacija nasilja u sportu. Na neodigranoj prvenstvenoj utakmici Dinamo-Crvena Zvezda, došlo je do nereda i međusobne tuče, koja se prenela i na teren, tako da je rezultirala obračunom igrača međusobno i sa pripadnicima policije.¹⁰ Organizovana reakcija države, donošenjem posebnog zakonodavnog okvira – Zakona o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama, u Srbiji je usledila tek 2003. godine. Dotadašnja državna reakcija protiv sprečavanja nasilja na sportskim priredbama ogledala se u procesiranju nasilnika za druga krivična dela, poput telesne povrede i nasilničkog ponašanja.

1. Pravni okvir za sprečavanje nasilja u sportu

Na međunarodnom planu, za sprečavanje nasilja u sportu od posebnog značaja je *Evropska konvencija o nasilju i nedoličnom ponašanju gledalaca na sportskim priredbama, posebno na fudbalskim utakmicama* od 19. avgusta 1985. godine.¹¹ Njenom ratifikacijom države potpisnice su preuzele na sebe obavezu da preduzmu neophodne mere, s ciljem sprečavanja nasilja na sportskim priredbama, ne samo na fudbalskim utakmicama, već i u drugim sportovima. Predviđena koordinacija više državnih organa i tela, kao i međunarodna saradnja. Konvencija predviđa veći broj mera za sprečavanje nasilja u sportu, poput upotrebe sredstava javnog reda, organizovanje klubova navijača i putnih aranžmana za prisustvo sportskih manifestacija, zabranu unošenja alkoholnih pića i pirotehničkih sredstava, zabranu prisustva ranijih učesnika u neredima i dr. Deo konvencije posvećen je postupku sa vinovnicima nasilja na sportskim priredbama. Predviđena je krivična odgovornost za učesnike u izgređima, ustupanje krivičnog gonjenja zemlji prebivališta učinilaca i njihovo izručenje. S ciljem adekvatnog i delotvornog sprovođenja Konvencije, u okviru Saveta Evrope usvojene su dve preporuke, *R 2003 (1) o ulozi socijalnih i edukativnih mera u prevenciji nasilja u sportu (sa Priručnikom o sprečavanju nasilja u sportu)* i *R 2003 (6) o prevenciji rasizma, ksenofobije i rasne netolerancije u sportu*.

Osim izvora prava Saveta Evrope, za sprečavanje nasilja u sportu od posebne važnosti je regulativa Međunarodne federacije fudbalskih saveza (FIFA) i Udruženja evropskih fudbalskih saveza (UEFA). Ove fudbalske organizacije predviđaju preventivne i represivne mere u svojim statutima, a posebno u disciplinskom pravilniku. Predviđena je mogućnost izricanja novčanih kazni za fudbalske klubove i fudbalske saveze, odigravanje fudbalskih utakmica bez prisustva publike, ili van sopstvenog stadiona, suspenzija fudbalskog stadiona, kao i isključenje iz međunarodnih takmičenja, koje organizuju pomenute

¹⁰ <http://www.vreme.co.rs/cms/view.php?id=931952>, 20. 8.2014.

¹¹ Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o nasilju i nedoličnom ponašanju gledalaca na sportskim priredbama, posebno na fudbalskim utakmicama, „Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori“, br. 9/90.

federacije. Poslednjih godina, svetska i evropska fudbalska unija aktivno se bore za sprečavanje rasizma na stadionima, kao i bilo kojeg vida diskriminacije sportista.

Pravni okvir za sprečavanje nasilja u sportu u Srbiji čine Zakon o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama,¹² Zakon o sportu¹³ i Krivični zakonik.¹⁴ Osim toga, niz drugih zakona i podzakonskih akata odnosi se, na posredan način, na nasilje u sportu. U sprečavanju, suzbijanju i prevenciji ove pojave učestvuje niz državnih organa, čije je koordinirano delovanje neophodno za uspeh. U tom sistemu učestvuju Narodna skupština, Vlada Republike Srbije, Ministarstvo unutrašnjih poslova i Ministarstvo omladine i sporta, javno tužilaštvo, prekršajno sudstvo, kao i sama sportska udruženja.¹⁵

Zakon o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama je centralni zakon u ovoj oblasti. Njime je ustanovljeno niz mera za sprečavanje nasilja u sportu. Za organizatora sportskih priredbi propisane su brojne obaveze, kojima se sprečava ova pojava. Zakon diferencira mere za sprečavanje nasilja u sportu na četiri grupe: preventivne mere, mere koje se preduzimaju na sportskim priredbama, mere koje se preduzimaju na sportskim priredbama povećanog rizika i mere koje preduzimaju nadležni državni organi. Sistem represivnim mera obuhvata prekršajno kažnjavanje sportskih saveza, sportskih društava, sportskih klubova i drugih organizatora sportskih priredbi. Za fizička lica koja prisustvuju sportskim priredbama predviđeni su tzv. navijački prekršaji, sa mogućnošću izricanja novčane kazne ili kazne zatvora od 30 do 60 dana.

U članu 20 Zakona o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama inkriminirala krivično delo nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi. Ovo krivično delo je prestalo da bude inkriminisano u okviru tog zakona 2009. godine, prebacivanjem u Krivični zakonik (član 344a KZ). Tom prilikom biće krivičnog dela je neznatno izmenjeno. Već nakon četiri meseca, izmenama Krivičnog zakonika ovo krivično delo je značajnije modifikovano, pri čemu je promenjen naziv u nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi ili javnom skupu.

Naime, radnja krivičnog dela određena je alternativno, pri čemu krivično delo može da izvrši bilo koje lice. Zakonodavac je propisao da radnja krivičnog dela koja treba da bude izvršena na sportskoj priredbi, kao i posledica dela. Radnja krivičnog dela sastoji se u fizičkom napadu ili fizičkom obračunu sa učesnicima sportske priredbe ili javnog skupa, u vršenju nasilja ili oštećenju imovine veće vrednosti prilikom dolaska ili odlaska sa sportske priredbe ili javnog skupa, unošenju u sportski objekat ili bacanju na sportski teren, među gledaoce ili učesnike javnog skupa predmeta, pirotehničkih sredstava ili drugih eksplozivnih, zapaljivih ili škodljivih supstanci koje mogu da izazovu telesne povrede ili ugroze zdravlje učesnika sportske priredbe ili javnog skupa, neovlašćenom ulasku na

12 *Službeni glasnik RS*, br. 67/2003, 101/2005 – dr. zakon, 90/2007, 72/2009 - dr. zakon, 111/2009 i 104/2013 - dr. zakon

13 *Službeni glasnik RS*, br. 24/2011 i 99/2011 – dr. zakoni.

14 *Službeni glasnik RS*, br. 85/2005, 88/2005 – ispr., 107/2005 – ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012 i 104/2013

15 D. Milenković, V. Todorčić, *Pravni okvir sprečavanja nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama*, Beograd, 2011, str. 25.

sportski teren ili deo gledališta namenjen protivničkim navijačima i izazivanju nasilje, oštećenju sportskog objekta, njegove opreme, uređaja i instalacija, ili u izazivanju nacionalne, rasne, verske ili druge mržnje ili netrpeljivosti zasnovane na nekom diskriminatornom osnovu sopstvenim ponašanjem ili parolama na sportskoj priredbi ili javnom skupu, usled čega dođe do nasilja ili fizičkog obračuna sa učesnicima, Posledica se sastoji u ugrožavanju ljudi i imovine veće vrednosti. Ugrožavanje treba da bude konkretno, da izvršenjem nastupa neposredna, bliska i stvarna opasnost. Za osnovni oblik ovog krivičnog dela zaprečena je kazna zatvora od šest meseci do pet godina i novčana kazna. Ako je delo izvršeno od strane grupe, propisana je kazna zatvora od jedne do osam godina, a kolovođa grupe se može kazniti zatvorskom kaznom od tri do 12 godina. Za učinioca ovog krivičnog dela predviđeno je obavezno izricanje mere bezbednosti zabrane prisustvovanja određenim sportskim priredbama.

Ova, najmlađa, mera bezbednosti u našem krivičnom pravu, uvedena je izmenama i dopunama KZ, decembra 2009. godine. Ona se izriče učiniocu krivičnog dela, koji je izvršio delo, povezano sa nasiljem na sportskim priredbama (član 344a KZ), ako je to neophodno zarad zaštite opšte bezbednosti. Sastoji se u obavezi osuđenog, da se neposredno pred početak sportske priredbe javi službenom licu policijske uprave, odnosno u policijsku stanicu, u kojoj će boraviti za vreme održavanja te priredbe.

Trajanje mere predviđeno je u intervalu od jedne do pet godina, od pravnosnažnosti odluke, a vreme provedeno na izdržavanju kazne zatvora ne uračunava se u trajanje ove mere. Primena ove mere je fakultativna, ali zakon dozvoljava i njenu obaveznu primenu (član 89b, stav 6 KZ). Ova mera je takođe suplementarnog karaktera, s tim što predstavlja jedan od osnova za obavezan opoziv uslovne osude, ukoliko učinilac prekrši zabranu koja čini njenu bit.

Zakonodavac u članu 89b stav 5 KZ predviđa mogućnost izricanja kazne zatvora u trajanju od 30 dana do tri meseca, ako učinilac prekrši zabranu prisustvovanja sportskim priredbama, odnosno ako ne izvrši dužnost javljanja policijskoj upravi. To je moguće samo u slučaju, ako se ova mera bezbednosti izvršava nakon što je učinilac izdržao izrečenu kaznu zatvora. Specifičnost izricanja kazne zatvora je u tome što to nije posledica izvršenog krivičnog dela, već posledica neizvršenja mere bezbednosti, odnosno nepoštovanja odluke suda.¹⁶

Zakonodavac je predvideo kažnjavanje službenih ili odgovornih lica, koja učestvuju u organizovanju sportskih priredbi. Ako propuste da preduzmu potrebne mere obezbeđenja, s ciljem onemogućavanja ili sprečavanja napada, pa usled toga dođe do ugrožavanja života i tela, odnosno imovine većeg broja ljudi, može im se izreći kazna od tri meseca do tri godine i novčana kazna. Analizirajući zakonsko određenje krivičnog dela, možemo zaključiti da se nasilje može dogoditi između gledalaca, između različitih grupa gledalaca, između samih takmičara, kao i između gledalaca i učesnika.

Zakonom o sportu uređena su prava i obaveze sportista i svih drugih lica u sportu, zatim pravni položaj sportskih organizacija, finansiranje sportskih organizacija, organizovanje sportskih priredbi, školski sport i privatizacija sportskih udruženja. Ovaj zakon se delom odnosi na sprečavanje nasilja u sportu.

16 D. Jovašević, *Krivično pravo- opšti deo*, Beograd 2010, str. 264.

Predviđene su obaveze za organizatora sportskih priredbi da osigura bezbednost, predupredi nastanak štete po učesnike i prisutne gledaoce, kao i službena lica. Organizator je dužan da spreči nasilje i nedolično ponašanje na sportskim priredbama i da prijavi održavanje manifestacije nadležnim državnim organima. Za štetu nastalu po sportiste, gledaoce i druga prisutna lica, organizator solidarno odgovara, prema opštim pravilima o odgovornosti za nastanak štete. Pojedine odredbe zakona odnose se na sprečavanje negativnih pojava u sportu, pri čemu je akcenat na antidoping merama.

Vlada Republike Srbije je 2013. godine usvojila Nacionalnu strategiju za borbu protiv nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama¹⁷ i Akcioni plan za njeno sprovođenje. Na taj način je stvorena osnova za uspostavljanje efikasnog mehanizma za sprečavanje nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama, koordiniranim radom nadležni državnih organa. Cilj ovih dokumenata je podizanje nivoa bezbednosti na sportskim događajima, kao i razvoj preventivnih mehanizama za sprečavanje nasilja, u skladu sa evropskim standardima. U obrazloženju Vlade se naročito ističe da je izmenom propisa uspostavljen efikasan mehanizam za procesiranje učinilaca krivičnih dela i prekršaja, koji onemogućava prisustvo rizičnih grupa i pojedinaca na sportskim priredbama.

2. Podaci o nasilju u sportu u Srbiji

Podrobniju analizu obima i dinamike izvršenja nasilja u sportu kroz krivično delo nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi po godinama moguće je sprovesti tek 2010. godine, jer je od te godine Republički zavod za statistiku počeo da vodi evidenciju o ovom izvršenom krivičnom delu. Naime, kao što smo već naglasili 2009. godine ovo krivično delo je, izmenama i dopunama Krivičnog zakonika, inkriminisano u okviru glave XXXI, pod nazivom „krivična dela protiv javnog reda i mira», što je rezultiralo time da Republički zavod za statistiku ne vodi pojedinačnu evidenciju o ovom krivičnom delu. Ujedno, vremenski okvir posmatranja obima krivičnih dela nasilja na sportskoj priredbi ograničen je do kraja 2012. godine, jer zbog bliskog vremenskog okvira, kada je istraživanje rađeno, u odnosu na 2013. godinu, Republički zavod za statistiku nije još uvek obradio podatke o broju prijavljenih, procesiranih i presuđenih krivičnih dela, za tu godinu. Drugim rečima, vremenski okvir je ograničen na period od 2010. do 2012. godine. Tokom obrade podataka o broju prijavljenih, procesiranih i presuđenih krivičnih dela nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi korišćen je statistički metod.

Tokom 2010. godine za krivično delo nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi bilo je prijavljeno 249 punoletnih lica, pri čemu je jedno lice bilo nepoznati učinilac. Tri prijavljena punoletna lica su osobe ženskog pola. Krivična prijava je odbačena prema 15 osoba, od čega je razlog odbacivanja u deset slučajeva bila činjenica da delo nije krivično delo, za koje se goni po službenoj dužnosti (član 284, stav 1, tačka 1 Zakonika o krivičnom postupku¹⁸), u jednom slučaju je bilo

¹⁷ *Službeni glasnik RS*, broj 63/2013.

¹⁸ *Službeni glasnik RS*, br. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 i 55/2014, u daljem tekstu ZKP.

isključeno krivično gonjenje (član 284, stav 1, tačka 2 ZKP), a u četiri slučaja nije bilo dokaza da su izvršili krivično delo ili je došlo do oprostaja krivičnog gonjenja ili postoji necelishodnost krivičnog gonjenja ili poravnanje. Prema jednom licu je istraga obustavljena usled nedostatka dokaza da je osumnjičeni učinio krivično delo (član 308, stav 1, tačka 3 ZKP). Optužnica, odnosno optužni predlog podnet je protiv 232 osobe, od čega za 157 osoba nakon sprovedene istrage. Optuženo je 30 lica, od čega je jedna osoba bila ženskog pola. Iz predstavljenih podataka uočljiva je diskrepanca između broja osumnjičenih, protiv kojih je podignut optužni akt (232 lica), i broja optuženih (protiv samo 30 lica optužni akt stao na pravnu snagu). Za detaljniju ocenu drastičnog smanjenja broja optuženih, u odnosu na broj osumnjičenih bila bi potrebna *case study* analiza. Na osnovu zakonskih mogućnosti, može se izvući zaključak da je u velikom broju slučajeva sklopljen sporazum o priznanju krivičnog dela (član 313 ZKP), pre nego da u velikom broju slučajeva optužni akt nije prošao sudsku kontrolu optužbe. Druga, realna mogućnost, jeste da je od započetih krivičnih postupaka u dosta slučajeva istraga prešla u narednu kalendarsku godinu, pa je zabeležen tako mali broj optuženja.

Osuđujuća presuda doneta je protiv 27 okrivljenih, pri čemu je postupak obustavljen prema jednom licu, još u fazi sudske kontrole optužbe, jer delo za koje je optužen nije bilo krivično delo (član 338, stav 1, tačka 1 ZKP). U jednom slučaju doneta je oslobađajuća presuda, dok je protiv jednog lica optužba odbijena, jer je javni tužilac odustao od krivičnog gonjenja (član 422 stav, 1 tačka 1 ZKP).

Od osuđenih lica jedna osoba je ženskog pola. Četiri lica su osuđena za pokušaj krivičnog dela nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi. Izrečena je jedna kazna zatvora, u iznosu od jedne do dve godine. Prema pet lica izrečena je novčana kazna u rasponu od deset do sto hiljada dinara. Prema 21 osobi izrečena je uslovna osuda, a prema 15 osoba, neka od sporednih krivičnih sankcija.¹⁹

Naredne, 2011. godine, bilo je prijavljeno 310 punoletnih lica za krivično delo nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi, od čega je bilo 294 poznatih učinilaca. Dve prijavljene punoletne osobe su ženskog pola. Prema 38 lica javni tužilac je odbacio krivičnu prijavu, u deset slučajeva delo nije bilo krivično delo, u jednom slučaju je isključeno krivično gonjenje, dok prema 27 lica usled nedostatka dokaza da su izvršili krivično delo, ili usled odustanka od krivičnog gonjenja iz razloga necelishodnosti ili poravnanja. Istraga je obustavljena prema 12 okrivljenih, od čega je u jednom slučaju ustanovljeno da delo nije krivično delo, dok kod ostalih 11 okrivljenih nije bilo dokaza da su izvršili krivično delo. Optužni akt je podnet protiv 244 okrivljenih, od toga za 113 lica nakon sprovedene istrage. Optuženo je 145 lica, dok je protiv 129 lica doneta osuđujuća presuda. Krivični postupak je obustavljen protiv jednog okrivljenog, jer je javni tužilac odustao od krivičnog gonjenja na glavnom pretresu. Za ovo krivično delo tokom 2011. godine je ukupno sedam okrivljenih oslobođeno optužbe, od čega u dva slučaja zbog toga što delo za koje su optuženi nije krivično delo, dok u ostalim slučajevima usled nedostatka dokaza da su učinili krivično delo. Dva lica su proglašena krivim za

19 Punoletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji, 2010. godina– Prijave, optuženja i osude (online), dostupno na: http://webrzs.stat.gov.rs/Website/repository/documents/00/00/55/23/SB_546_Punoletni_ucinioici_KD.pdf, 3. 6. 2014.

pokušaj ovog krivičnog dela. Na kaznu zatvora osuđeno je 13 lica, od čega jedno lice na kaznu zatvora od tri do pet godina, jedno lice na kaznu zatvora od jedne do dve godine, osam lica na zatvorsku kaznu od tri do šest meseci, jedno lice na zatvorsku kaznu od dva do tri meseca, kao i dve osobe na kaznu zatvora do dva meseca. Uslovna osuda izrečena je u slučaju 106 okrivljenih, dok je prema 75 osoba izrečena sporedna kazna. Novčana kazna izrečena je u deset slučajeva, od toga je kod pet okrivljenih izrečena novčana kazna u rasponu od 10.000 do 100.000 dinara, kod četiri lica je novčana kazna bila do 10.000 dinara, dok je jedno lice osuđeno na novčanu kaznu između 100.000 i 200.000 dinara.²⁰

Tokom 2012. godine za krivično delo nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi bilo je prijavljeno 257 punoletnih lica, od kojih 25 nepoznati učinilaca. Prema 33 osumnjičenih krivična prijava je odbačena, za 11 lica delo nije krivično delo, u jednom slučaju usled postojanja osnova koji isključuju krivično gonjenje, dok protiv 21 lica nije bilo dokaza da su izvršili krivično delo ili je došlo do odustajanja od krivičnog gonjenja ili je postojala necelishodnost krivičnog gonjenja ili je sproveden postupak poravnjanja. Istraga je obustavljena protiv tri osumnjičena. Odgovarajući optužni akt je podnet protiv 196 okrivljenih, od čega protiv 92 lica nakon sprovedene istrage. Tokom ove godine optuženo je 231 lice, od čega je jedna osoba ženskog pola. Osuđeno je 173 lica. Krivični postupak obustavljen protiv 12 okrivljenih, od čega je protiv jednog lica postupak obustavljen zbog nedostatka dokaza, a u jednom slučaju je ustanovljeno da delo nije krivično delo, dok su za tri okrivljena postojale okolnosti koje isključuju krivično gonjenje. U sedam slučajeva javni tužilac je odustao od gonjenja tokom glavnog pretresa. Optužbe je oslobođeno 31 lice, od čega njih 20 zbog toga što delo za koje su optuženi nije krivično delo, a njih 11 usled nedostatka dokaza. Jednom okrivljenom je izrečena mera bezbednosti. Kazna zatvora je 2012. godine izrečena u 19 slučajeva, od čega je jednom okrivljenom izrečena kazna zatvora od tri do pet godina, tri lica su osuđena na kaznu zatvora od dve do tri godine, dva lica su osuđena na kaznu zatvora od jedne do dve godine, tri lica na kaznu zatvora od šest meseci do 12 meseci, šest lica na kaznu zatvora od tri do šest meseci, tri lica na kaznu zatvora od dva do tri meseca i jedno lice na kaznu zatvora do dva meseca. Novčana kazna je izrečena za devet okrivljenih, od čega su tri u iznosu između 10.000 i 100.000 dinara, dok je prema šest lica izrečena novčana kazna u iznosu od 10.000 dinara. Uslovna osuda je izrečena prema 141 okrivljenom, a vaspitna mera prema četiri lica. Sporedna kazna izrečena je u 104 slučaja.²¹

Iz podataka Republičkog zavoda za statistiku proizlazi da za krivično delo nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi u lepezi krivičnih sankcija dominira uslovna osuda. Kao i u slučaju mnogih drugih krivičnih dela, politika izricanja krivičnih sankcija veoma je blaga. To ne odgovara težini posledica, koje mogu nastati izvršenjem ovog krivičnog dela. Na taj način se potencijalnim budućim učinocima šalje poruka da neće pretrpeti gotovo nikakve štetne posledice, ako

20 Punoletni učinoci krivičnih dela u Republici Srbiji, 2011. godina– Prijave, optuženja i osude (online), dostupno na: http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/repository/documents/00/00/89/64/SB_558_Punoletni_ucinioci_kd.pdf, 31. 5. 2014.

21 Punoletni učinoci krivičnih dela u Republici Srbiji, 2012. godina– Prijave, optuženja i osude. (online), dostupno na: http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/repository/documents/00/01/24/91/SB_576_Punoletni_uciniociKD2012.pdf, 30. 5. 2014.

bi izvršili ovo krivično delo. Rezultat nedovoljno strogog odnosa prema ovoj veoma društveno štetnoj pojavi je nesmanjeni broj incidenata na sportskim takmičenjima. Uz to, struktura posmatrača sportskih događaja se menja u korist onih, koji promocijom nasilja, dominiraju u odnosu na gledaoce, koji na miran i kulturnan način posmatraju ove događaje. Iz statistike nije teško zaključiti da je minorna primena odlaganja krivičnog gonjenja (član 283. ZKP).²² Jedna od mera, koja bi morala da nađe primenu kod ovog krivičnog dela je podvrgavanje psihosocijalnom tretmanu, radi otklanjanja uzroka nasilničkog ponašanja (član 283. stav 1. tačka 6. ZKP), jer je zakonodavac upravo ciljao na krivična dela sa elementima nasilja.

Tokom 2010. godine za krivično delo nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi podneto je od strane policije 15 krivičnih prijava protiv maloletnih učinilaca krivičnih dela. Predlog za izricanje krivične sankcije podnet je za sedam maloletnika. Postupak nije pokrenut, odnosno krivična prijava je odbačena prema pet maloletnika, jer je u slučaju tri maloletnika utvrđeno da delo nije krivično delo, dok za dva maloletnika nije postojala osnovana sumnja da su izvršili krivično delo, ili je utvrđeno da postoje razlozi celishodnosti. Pripremni postupak je obustavljen prema tri maloletnika, od čega je za dva lica utvrđeno da delo koje su učinili nije krivično delo, a kod jednog maloletnika nije bilo osnovane sumnje da su izvršili krivično delo ili su postojali razlozi celishodnosti.

Iste godine ukupno je optuženo 18 maloletnika, od čega dve maloletnice. Prema 17 maloletnih učinilaca krivičnih dela je izrečena krivična sankcija – maloletnički zatvor ili vaspitna mera. Postupak pred većem za maloletnike je obustavljen prema jednom maloletniku. Vaspitni nalog je primenjen takođe prema jednom maloletniku. Za krivično delo nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi osuđeno je dvanaest starijih maloletnih učinilaca, od čega dve maloletnice. Nije izrečena nijedna kazna maloletničkog zatvora, dok su izrečene vaspitne mere prema četiri maloletnika, i to mere upozorenja i usmeravanja – posebne obaveze. Mere pojačanog nadzora izrečene su prema osam starijih maloletnih učinilaca, od čega je trojici maloletnika izrečena mera pojačanog nadzora od strane roditelja, usvojioca ili staraoca, dok je prema pet starijih maloletnika izrečena mera pojačanog nadzora od strane organa starateljstva. Tokom iste godine za krivično delo nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi osuđeno je pet mlađih maloletnih učinilaca, pri čemu je četvorici maloletnika izrečena mera upozorenja i usmeravanja – jedan sudski ukor i tri posebne obaveze. Ujedno, izrečena je jedna mera pojačanog nadzora od strane roditelja, usvojioca ili staraoca mlađim maloletniku.²³

Tokom 2011. godine podneto je 87 krivičnih prijava protiv maloletnih učinilaca za krivično delo nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi, od čega protiv tri maloletnice. Predlog za izricanje sankcije podnet je protiv 77 lica. Postupak nije pokrenut, odnosno krivična prijava je odbačena protiv četiri maloletna učinioaca, od čega u jednom slučaju usled nedostatka osnovane sumnje, odnosno usled postojanja razloga celishodnosti krivičnog gonjenja, a u slučaju tri

22 Budući da je za osnovni oblik ovog krivičnog dela predviđena kazna zatvora od šest meseci do pet godina, odlaganje krivičnog gonjenja se može primeniti.

23 Maloletni učinioци krivičnih dela u Republici Srbiji, 2010. godina (onilne), dostupno na: http://webrzs.stat.gov.rs/Website/repository/documents/00/00/57/72/Maloletni_2010.pdf, 6. 6. 2014.

maloletnika postojali su ostali razlozi. Pripremni postupak je obustavljen prema šest maloletnika, u četiri slučaja, jer nije postojala osnovana sumnja, odnosno iz razloga celishodnosti. Prema jednom maloletniku pripremni postupak je obustavljen jer delo nije krivično delo, dok su u slučaju jednog maloletnika postojali drugi razlozi. Za krivično delo nasilje na sportskoj priredbi optuženo je 29 maloletnika, od čega je prema 26 maloletnika izrečena kazna maloletničkog zatvora ili vaspitna mera. Postupak pred većem za maloletnike je obustavljen u tri slučaja, pri čemu u jednom slučaju iz razloga celishodnosti, a u preostala dva slučaja, zato što je javni tužilac za maloletnike odustao od predloga za izricanje krivične sankcije. Tokom 2011. godine ukupno je osuđen 21 stariji maloletnik. Izrečeno je 12 vaspitnih mera upozorenja i usmeravanja – četiri sudska ukora i osam posebnih obaveza. Mere pojačanog nadzora izrečene su prema devet starijih maloletnika – dve mere pojačanog nadzora od strane roditelja, usvojioca ili staraoca i sedam od strane organa starateljstva. Za ovo krivično delo osuđujuća presuda doneta je za pet mlađih maloletnika. Izrečene su tri mere upozorenja i usmeravanja, jedan sudski ukor, i dve mere pojačanog nadzora, od čega jedna mera pojačanog nadzora od strane od strane roditelja, usvojioca ili staraoca i jedna mera pojačanog nadzora od strane organa starateljstva.²⁴

Tokom 2012. godine krivične prijave su podnete protiv 37 maloletnih učinilaca – po sedam za region Beograda i Vojvodine. Na regionu Šumadije i Zapadne Srbije podnete su krivične prijave za šest maloletnika, dok su na regionu Južne i Istočne Srbije podnete krivične prijave za tri maloletna lica. Za nasilničko ponašanjem na sportskoj priredbi tokom 2012. godine osuđeno je 16 maloletnika, od čega je jedan maloletnik osuđen za pokušaj. Mere upozorenja i usmeravanja izrečene su prema 14 maloletnika, dok je prema dvojici maloletnika izrečena mera pojačanog nadzora. Prema dvojici maloletnika izrečena je mera bezbednosti.²⁵

Raspoloživi podaci impliciraju da, u alokaciji krivičnih sankcija, očekivano, dominiraju vaspitne mere. Prema maloletnicima, koji nisu recidivisti, korisno bi bilo delovanje posebnim obavezama, naročito uključivanje u pojedinačni ili grupni tretman u zdravstvenoj ustanovi ili savetovalištu (član 14, stav 1, tačka 8 Zakona o maloletnim učinocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica²⁶). Ova obaveza može dati pozitivne efekte po otklanjanje posledica nasilničkog ponašanja. Indikativno je neznatno korišćenje mogućnosti izricanja vaspitnih naloga prema maloletnicima, bez obzira na mnogobrojne prednosti, koje ove mere poseduju. Primenom vaspitnih naloga izbegava se vođenje krivičnog postupka, ali se deluje na ličnost maloletnika određenim represivnim merama. U slučaju nasilja na sportskim priredbama korisna bi bila afirmacija primene prvenstveno vaspitnog naloga uključivanje u pojedinačni ili grupni tretman u zdravstvenoj ustanovi ili savetovalištu (član 7, stav 1, tačka 5 ZM). Osim toga, vaspitni nalog odvikavanja od zavisnosti izazvane upotrebom alkohola ili opojnih droga može se primeniti u pojedinim slučajevima, stoga što se nasilničko ponašanje često

24 Maloletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji, 2011. godina (online), dostupno na: http://webzrs.stat.gov.rs/WebSite/repository/documents/00/00/89/61/SB_559_Maloletni_ucinioci_kd.pdf, pristup 31. 5. 2014.

25 Maloletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji, 2012. godina (online), dostupno na: <http://webzrs.stat.gov.rs/WebSite/repository/documents/00/01/06/89/SK112013715.pdf>, 30. 5. 2014.

26 *Službeni glasnik RS*, br. 85/2005, u daljem tekstu ZM.

ispoljava kao posledica konzumiranja ovi supstanci. Najzad, vaspitnim nalogom uključivanje u rad humanitarnih organizacija ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog karaktera može se delovati na maloletnike, koji nisu ispoljili visok stepen nasilničkog ponašanja, s ciljem jačanja svesti o lokalnoj zajednici i njenim dobrima.

3. Podaci o nasilju u sportu na području Višeg suda u Nišu

Drugim delom istraživanja obuhvaćeno je područje Višeg javnog tužilaštva u Nišu, odnosno Višeg suda u Nišu, jer je krivično delo nasilničkog ponašanja na sportskoj priredbi u nadležnosti ovih državnih organa (član 23, stav 1 Zakona o uređenju sudova²⁷). Obrađen je isti vremenski okvir od 2010. do 2012. godine. Istraživanjem su obuhvaćena punoletna i maloletna lica.

U 2010. godini, na teritoriji VJT u Nišu, ukupno je podneto 19 krivičnih prijava protiv punoletnih lica, za krivično delo nasilničkog ponašanja na sportskoj priredbi. Protiv jednog osumnjičenog je odbačena krivična prijava. U četiri slučaja je primenjen oportunitet krivičnog gonjenja. Protiv 14 lica podignut je optužni predlog. U svim tim slučajevima krivični postupak je okončan osuđujućom presudom. Izrečeno je 12 uslovnih osuda, u jednom slučaju i novčana kazna. Kazna zatvora u trajanju od tri do šest meseci izrečena je protiv dva okrivljena, u jednom slučaju i novčana kazna, kao sporedna, u iznosu od 100.000 dinara.

Naredne, 2011. godine, na području VJT u Nišu podneto je 17 krivičnih prijava za ovo krivično delo protiv punoletnih lica. Krivična prijava je odbačena u tri slučaja. Prema četiri osumnjičena primenjeno je uslovno odlaganje krivičnog gonjenja. Doneto je sedam osuđujućih i tri oslobađajuće presude.²⁸ Izrečeno je pet uslovnih osuda, od toga u četiri slučaja i novčana kazna u iznosu od 10.000 do 40.000 dinara. U jednom slučaju izrečena je kazna zatvora u trajanju od šest meseci, dok je u jednom slučaju izrečena novčana kazna od 20.000 dinara.

Tokom 2012. godine za krivično delo nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi VJT u Nišu podneto je 28 krivičnih prijava protiv punoletnih lica, od kojih su dve odbačene. U četiri slučaja primenjen je uslovni oportunitet. Javni tužilac je u preostala 22 slučaja podigao optužni predlog. Doneto je 16 osuđujućih i šest oslobađajućih presuda.²⁹ Uslovna osuda izrečena je u četiri slučaja. Protiv sedam okrivljenih izrečena je novčana kazna, u iznosu od 10.000 do 30.000 dinara. Interesantno je da je u svim ovim slučajevima izrečena i mera bezbednosti – zabrana prisustvovanja sportskim priredbama. Kazna zatvora u trajanju od šest meseci izrečena je u pet slučajeva. Od toga, u tri slučaja je izrečena i novčana kazna, u iznosu od 30.000 dinara, kao i mera bezbednosti zabrana prisustvovanja sportskim priredbama.

²⁷ *Službeni glasnik RS*, br. 116/2008, 104/2009, 101/2010, 31/2011 - dr. zakon, 78/2011 - dr. zakon, 101/2011 i 101/2013

²⁸ Od tog broja, jedna osuđujuća i sve tri oslobađajuće presude u trenutku prikupljanja podataka nisu bile pravnosnažne.

²⁹ Protiv četiri okrivljena, koji su u prvostepenom postupku oslobođeni od optužbe, postupak i dalje traje, jer je u postupku po žalbi ukinuta presuda.

Iz dostupnih podataka može se zaključiti da je, kao i na državnom nivou, dominantna krivična sankcija, koja se izriče za ovo krivično delo, uslovna osuda. Prilikom izricanja zatvorskih kazni, najčešće se odmerava na samom minimumu, za osnovni oblik ovog krivičnog dela (šest meseci), neretko i ispod minimuma, primenom ublažavanja kazne. To govori o veoma blagoj kaznenoj politici na području VS u Nišu, u odnosu na državni nivo. Novčana kazna se često izriče, kao glavna, ali i kao sporedna sankcija, u iznosu koji je nešto niži, u odnosu na državni prosek. Hronološki gledano, iznos novčane kazne opada, idući prema 2012. godini, što je verovatno posledica pada životnog standarda građana, o čemu sudije imaju svest. Upitno je koliko je primena novčane kazne delotvorna za učinioce ovih krivičnih dela, budući da je najčešće reč o nezaposlenim licima. Pozitivan trend, u odnosu na državni nivo, predstavlja agilnija primena mere bezbednosti zabrane prisustva sportskim događajima, čime se eliminiše mogućnost ponavljanja izvršenja ovog krivičnog dela.

Područje VJT u Nišu karakteriše veoma mali broj krivični prijave protiv maloletnih lica. U 2010. i 2012. godini nije bilo niti jedne krivične prijave. U 2011. godini podneto je šest krivičnih prijava. Osuđujuća presuda doneta je u pet slučajeva, pri čemu je izrican isključivo sudski ukor, dok je za jedno maloletno lice postupak obustavljen. Iako broj maloletnih učinilaca ovog krivičnog dela ne dozvoljava donošenje nekih detaljnijih zaključaka, evidentno je da se prema maloletnicima na području VS u Nišu gotovo isključivo reaguje najblažom krivičnom sankcijom – sudskim ukorom.

Zaključak

Slučajevi nasilja u sportu privlače pažnju kako opšte, tako i stručne javnosti. Društvo, suočeno sa nasiljem u sportu još od davnina, tek od XX primenjuje organizovanu reakciju na slučajeve nasilja na sportskim priredbama. Bilo je potrebno da se dogodi masovna pogibija navijača „Juventusa“ u Briselu 1984. godine, na finalnoj utakmici Kupa šampiona između kluba iz Torina i istoimenog kluba iz Liverpula, da bi međunarodna zajednica odgovorila donošenjem *Evropske konvencije o nasilju i nedoličnom ponašanju gledalaca na sportskim priredbama, posebno na fudbalskim utakmicama*, 19. avgusta 1985. godine u okviru Saveta Evrope.

Nekadašnja država SFRJ je ubrzo, ratifikujući ovu Konvenciju, preuzela na sebe njome predviđene obaveze. Donošenjem Zakona o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama, Republika Srbija je inkriminirala krivično delo nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi. Inkriminacija ovog dela danas postoji u odredbi člana član 344a Krivičnog zakonika. Detaljna analiza obima i dinamike nasilja u sportu, kroz krivično delo nasilničkog ponašanja na sportskoj priredbi po godinama, moguće je sprovesti tek 2010. godine, jer je od te godine Republički zavod za statistiku počeo da vodi evidenciju o ovom izvršenom krivičnom delu.

Dobijeni rezultati empirijskog istraživanja na području, koje pokriva Više javni tužilaštvo, odnosno Viši sud u Nišu, ukazuju na blagu kaznenu politiku prema

učiniocima nasilja na sportskim priredbama, uz izbegavanje primene instituta uslovnog odlaganja krivičnog gonjenja. Pri tome, mogućnost podvrgavanja psihosocijalnom tretmanu radi otklanjanja uzroka nasilničkog ponašanja uopšte ne postoji. Ulepezi izrečenih sankcija dominira sudski ukor, dakle najblaža krivična sankcija. S obzirom da krivično delo nasilničkog ponašanja na sportskoj priredbi obuhvata elemente nasilja, prema učiniocima je celishodno reagovati nametanjem određenih posebnih obaveza, primera radi uključivanja u pojedinačni ili grupni tretman u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi ili savetovalištu. Imajući u vidu da je jedan od vaspitnih naloga po sadržini istovetan sa navedenom posebnom obavezom, moguće je prema maloletnicima primenjivati i ova mere *sui generis*. Adekvatnim programima, pre svega prevencije nasilja, ali i oštrim odgovorom države prema učiniocima ovih krivičnih dela, mogao bi biti stvoren ambijent u kome bi na sportskim priredbama bilo mesto jedino nadmetanjima u sportu i sportskom navijanju.

Literatura

1. Wingate, B.; *Violence at Sports Events*, The Rosen Publishing Group, New York, 2009.
2. Bodin, D. *et al*, *Sport i nasillje u Europi*, Zagreb, 2007.
3. Jovašević, D.; *Krivično pravo – opšti deo*, Beograd 2010.
4. Milenković, D.; Todorčić, V.; Pravni okvir sprečavanja nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama, Beograd, 2011.
5. Šuput, D.; Pravni okvir koji uređuje borbu protiv nasilja na sportskim priredbama u Evropskim državama, Strani pravni život br. 1/2010.
6. <http://www.indiana.edu/~cspc/violence.htm>, pristup 18. 5. 2014. godine
7. <http://www.vreme.co.rs/cms/view.php?id=931952>, pristup: 20. 8. 2014.
8. Krivični zakonik *Službeni glasnik RS*, br. 85/2005, 88/2005 - ispr., 107/2005 - ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012 i 104/2013
9. Mitrović, Lj.; *Nasilje na sportskim priredbama*, Socijalna misao, 1/2009.
10. Kostić, M.; Kriminološka obeležja nasilja u sportu, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu, br. 51/2008.
11. Maloletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji, 2010. godina (onilne), dostupno na: http://webrzs.stat.gov.rs/Website/repository/documents/00/00/57/72/Maloletni_2010.pdf, 6. 6. 2014.
12. Maloletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji, 2011. godina (online), dostupno na: http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/repository/documents/00/00/89/61/SB_559_Maloletni_ucinioci_kd.pdf, pristup 31. 5. 2014.
13. Maloletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji, 2012. godina (online), dostupno na:
14. <http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/repository/documents/00/01/06/89/SK112013715.pdf>, 30. 5. 2014.
15. Nacionalna strategija za borbu protiv nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama *Službeni glasnik RS*, broj 63/2013.

16. Punoletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji, 2010. godina– Prijave, optuženja i osude (online), dostupno na: http://webrzs.stat.gov.rs/Website/repository/documents/00/00/55/23/SB_546_Punoletni_ucinioici_KD.pdf, 3. 6. 2014.
17. Punoletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji, 2011. godina– Prijave, optuženja i osude (online), dostupno na: http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/repository/documents/00/00/89/64/SB_558_Punoletni_ucinioci_kd.pdf, 31. 5. 2014.
18. Punoletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji, 2012. godina – Prijave, optuženja i osude. (online), dostupno na: http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/repository/documents/00/01/24/91/SB_576_Punoletni_uciniociKD2012.pdf, 30. 5. 2014.
19. Zakon o maloletnim učiniocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica, *Službeni glasnik RS*, br. 85/2005.
20. Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o nasilju i nedoličnom ponašanju gledalaca na sportskim priredbama, posebno na fudbalskim utakmicama, *Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori*, br. 9/90.
21. Zakon o sportu, *Službeni glasnik RS*, br. 24/2011 i 99/2011 – dr. zakoni.
22. Zakon o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama, *Službeni glasnik RS*, br. 67/2003, 101/2005 – dr. zakon, 90/2007, 72/2009 – dr. zakon, 111/2009 i 104/2013 – dr. zakon
23. Zakon o uređenju sudova, *Službeni glasnik RS*, br. 116/2008, 104/2009, 101/2010, 31/2011 – dr. zakon, 78/2011 – dr. zakon, 101/2011 i 101/2013
24. Zakonik o krivičnom postupku, *Službeni glasnik RS*, br. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 i 55/2014

VIOLENCE IN SPORTS IN THE REPUBLIC OF SERBIA – THE EXAMPLE OF THE JURISDICTION OF THE HIGHER COURT IN NIS

Darko Dimovski
Ivan Ilic

Faculty of Law, University of Niš

Summary: The authors emphasize that violence in sport can be defined as a violation of the rules of the sport, along with causing damage, where such a behaviour does not aspire to achieving the goal of sport. The phenomenon of violence in sport is also known in ancient times, when they were held gladiator fights. At the same time, violence in sport was observed in all epochs, but a systematic study of sports violence occurs only in the second half of the twentieth century.

Neither Serbia was not an exception to the exercise of violence at sporting events. The first recorded case of violence in sport took place in 1936 in Zemun. However, an organized response of the state in the form of adoption of a special law to regulate this type of crime violence occurred only in 2003 - then the Act on the Prevention of Violence and Misbehaviour at Sports Events. After that, the authors analyse the international documents on prevention of violence in sport, as well as the domestic legal framework. Furthermore, the authors analysed data on criminal offense of violent behaviour at sports events at the level of the Republic of Serbia and the city of Niš. The time frame of the research is limited to the period from 2010 to 2012, since before 2010. The Republic Statistical Office has not kept separate records of this criminal act, but it is counted in the so-called „other offenses“. During the processing of data on the number of entries, prosecuted or convicted of offenses of violent behaviour at sports events used a statistical method. The results of empirical research, which covers the area of High public prosecutor and High Court in Nis, indicating mild penal policy towards the perpetrators of violence at sporting events, avoiding the application of criminal prosecution conditional delay institute. In addition, the possibility of being subjected to psychosocial treatment, in order to eliminate the causes of violent behaviour, in general, does not exist. The court reprimand like the mildest sanction dominates in the range of sanctions imposed. Bearing in mind that the offense of violent behaviour at sports events includes elements of violence, according to the perpetrators is expedient to react by imposing certain specific obligations, for example the inclusion of individual or group treatment in a health institution or counselling. Bearing in mind that one of the educational orders, by its content, is identical to the above mentioned special obligation, it is also possible to apply these measures sui generis to minors.

Keywords: violence in sport, the legislative framework, the Republic of Serbia, Nis.